

TEOLLINEN SODANKÄYNTI

- teollistuminen ja tekniikan kehitys alkoivat vaikuttaa myös sodankäyntiin 1800-l
  - * jo Napoleonin sotiin valmistettiin musketteja teollisesti
- Yhdysvaltain sisällissota 1860-l näytti suuntaa tuleville sodille:
  - * joukkojen kuljetus ja huolto perustuivat rautateihin
  - * umpipatruunaa käyttävät lippaalliset kiväärit käyttöön
  - * panssarilaivat, tehokkaat räjähteet, räjähtävät kranaatit, sukellusveneet käyttöön
  - * konekivääri käyttöön
  - * sodan voitto riippuvaiseksi ennen muuta teollisesta suorituskyvystä
- em. uutuudet tekivät 1. maailmansodasta kaikista aiemmista sodista poikkeavan kokemuksen
  - * massa-armeijat (teollinen asetuotanto mahdollisti)
  - * miljoona-armeijat huollettiin rautateitse (rajoitti sotatoimia)
  - * kivääristä tullut nopea ja tarkka ase
  - * konekivääristä erittäin tuhoisa ase
  - * takaaladattavat raskaat tykit muuttivat tehokkaine kranaatteineen taistelukentät kuunmaisemaksi
  - * miinat ja piikkilankaesteet rajoittivat liikkumista
  - * panssaroidut sotalaivat (Englanti vs. Saksa)
  - * sukellusveneestä tehokas ase (Saksa)
  - * muutamaa vuotta aiemmin keksitty lentokone otettiin heti sota-aseiden joukkoon
  - * panssarivaunut ratkaisevasti mukana sodan lopulla
  - * taistelukaasut käyttöön (sinappikaasu)

⇒ sodankäynti muuttui avoimesta kenttätaistelusta taistelu-
kaivantojen rakentamiseksi ja hyökkäyksen umpikujaksi
- armeijoiden komentajat kyvyttömiä näkemään uusien aseiden merkitystä (1800-l:n tapaan uskoivat rynnäköön ja ratsuväen tehoon)
  - ⇒ sotatoimet länsirintamalla hyödytöntä miesten tapattamista lähes koko sodan ajan
- 1. maailmansodan ratkaisi lopulta ympärysvaltojen taloudellinen ylivoimaisuus (kuten oli ratkaissut unionin eduksi USA:ssa 1860-l)
  - * taloussaarto veti myös siviilit mukaan sodan kurimukseen (nälkäkuolemia ja kulkutauteja)

⇒ Nyky-sodan kasvojen näkeminen järkytti: Toive pysyvästä rauhasta → Kansainliitto estämään tulevat sodat